

AFRİKAM BÜLTENİ

Afrika Günü'nü Kutladık

İstanbul Aydın
Üniversitesi Afrika
Uygulama ve Araştırma
Merkezi (AFRİKAM)
tarafından Dışişleri
Bakanlığı himayesi ve
Dış Ekonomik İlişkiler

Kurulu (DEİK) işbirliği
ile 25 Mayıs'ta
İstanbul'da "Afrika
Günü Kutlaması"
gerçekleştirildi

Devamı sayfa 3'te

Sayı 3, Mayıs-Ağustos 2016 İçindekiler

Direktörden	2
İAÜ'de Afrika Günü Kutlamaları	3
Türkiye'de Yükselen Afrika Paneli	7
Brexit Bağlamında Afrika Bütünleşmesinin Geleceği	10
Dünya Bankası Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu	15
Florya Chronicles of Political Economy: "Afrika Özel Sayısı"	17

AFRİKA ÜZERİNE GÖRÜŞLER

Bahar Kavala
AFRİKAM Müdür Yrd.

Brexit Bağlamında Afrika Bütünleşmesinin Geleceği

'Afrika Günü' yurt dışında ve yurt
içinde çeşitli etkinliklerle coşkulu
bir biçimde kutlandı.

Bu vesileyle Afrika Birliği'nin
birlik ve bütünleşme sürecine

tarihsel olarak bakarak şu anki
durumun resmini çekmek ve
kıtanın en önemli
partnerlerinden biri olan Avrupa
Birliği ile ilişkilerinin ve Birliğin
yaşadığı Brexit travmasının bu
sürece olası etkinlerine değinmek
yerinde olacaktır.

Devamı sayfa 10'da

Direktörden

Türkiye'nin Afrika ile ilişkilerinin gelişmesi bugüne kadar yanlış ve haksız bir şekilde bazı kurumların kıtadaki varlığına bağlanmıştır. Ancak yapılan daha ciddi akademik çalışmalar bu iddianın gerçeklerden ne kadar uzak olduğunu ortaya koydu. Türkiye-Afrika ilişkileri halihazırda münferit kolaylaştırıcı anlaşmalar düzeyini aşmış durumda. Türkiye-Afrika ilişkilerine dair bu ve benzeri önde gelen araştırma bulgularına, İAU sponsorluğunda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından yayınlanan Florya Chronicles of Political Economy dergisinin Afrika Özel Sayısında erişebileceksiniz. Bu bulgular ışığında tarım, tarımsal sanayi, kırsal kalkınma, sivil savunma, su kaynakları yönetimi, mikro ve küçük ölçekli işletmelerin geliştirilmesi, güvenlik, sağlık ve ulaştırma alanlarındaki projeler, Afrika-Türkiye ortaklığının öncelikli alanları olarak ortaya çıkıyor. Bu projelerin neticelenmesi ise kurulan geçici yakınlıklardan öte sağlam temeller ve işbirliğini gerekli kılıyor. Aynı zamanda bu projeler, "Afrikanın sorunlarına Afrikalı çözümler" bulunmasına katkı yönündeki uluslararası çabaların da uyumlaştırılmasını gerektiriyor.

Bu bakımdan, İstanbul'da, İstanbul Aydın Üniversitesinde, Dışişleri Bakanlığımız himayesinde, Afrika Günü kutlamalarına evsahipliği yapmış olmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Söz konusu etkinliğin sürdüğü birkaç saat boyunca Afrika müzikleri, yemekleri ve fotoğraflarından oluşan bir sergiyi kalabalık bir öğrenci ve katılımcı kitleleriyle buluşturduk. Gün boyunca süren etkinliklere katılanlar arasında Somali Dışişleri Bakanı Dr. Abdusalam H. Ömer, İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı ve üst düzey yöneticileri, Dışişleri Bakanlığı İstanbul Temsilcisi Büyükelçi Kenan İpek, DEİK/Türk-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Sn. Tamer Taşkın, Güney Afrika Büyükelçisi Pule Isaac Malefane ve Ruanda Büyükelçisi Williams Nkurunziza ile çok sayıda Afrikalı uzman ve öğrenciler yer aldı. Ancak daha da önemlisi bu sene içerisinde DEİK'le birlikte Ankara'da eğitim ve sağlık alanlarında düzenlediğimiz iki diplomasi çalıştayının sonuç ve bulgularını uluslararası konuşmacıların yer aldığı seçkin bir panelde ele alarak toplama imkanı bulduk.

AFRİKAM'da her anından büyük keyif aldığımız yoğun bir mesaimiz var. Afrika'ya yönelik Sosyal Sorumlulukla ilgili geliştirdiğimiz fikir ve temasların gelecekte meyvelerini alacağımıza inanıyoruz. Her sayımızda bir Afrika ülkesini ele almayı planlamakla birlikte bu sayımızda Afrika Günü kutlamaları vesilesiyle beğeneceğiniz inancıyla konuyu ele alan bir makaleyi sizlere sunuyoruz.

Son olarak Rektörümüz Prof. Dr. Yagidar İzmirli ve İAU Mütevelli Heyeti Başkanı Dr.

İstanbul'da Afrika Günü İAÜ evsahipliğinde kutlandı

İstanbul Aydın Üniversitesi Afrika Uygulama ve Araştırma Merkezi (AFRİKAM) tarafından Dışişleri Bakanlığı himayesinde, Somali Dışişleri Bakanı Dr. Abdusalam H. Ömer'in katılımıyla ve DEİK işbirliği ile 25 Mayıs'ta İstanbul'da "Afrika Günü Kutlaması" gerçekleştirildi.

İstanbul Aydın Üniversitesi, 25 Mayıs 2016'da Dışişleri Bakanlığı himayesinde İstanbul'da gerçekleştirilen Afrika Günü kutlamasına evsahipliği yaptı. Afrika Birliği Örgütü'nün kuruluş yıldönümü vesilesiyle her yıl kutlanan bu özel günde gerçekleştirilen 'Türkiye'de Yükselen Afrika' Paneli'nde, Afrika ülkelerinin "bağımsızlık sonrası dönemde kaydettiği ilerlemeler vurgulanırken" küresel sistemde "karşı karşıya olunan tehditler" ve "bu tehditleri aşmak için

eğitim ve sağlık alanları temelinde geliştirilebilecek işbirlikleri" ele alındı. AFRİKAM tarafından, Gazeteci, Yazar ve Akademiyen Hıfzı Topuz'a "Afrika'nın Dostları" Ödülünün verildiği ve Yusuf Biton'un 'Afrika, Yüzler' fotoğraf sergisinin de yer aldığı kutlama kapsamında, Afrikalı ritim ustalarının müzik şöleni eşliğinde konuya ilgi duyan öğrenciler ve katılımcılar coşarken yerel Afrika yemeklerini tatma imkanı da buldular.

Afrika Günü Kutlamaları Açılış Konuşmaları

Dr. Mustafa Aydın'ın Açılış Konuşmasının tam metni:

“Çok Saygıdeğer Bakanımız,

Büyükelçilerimiz, DEİK Koordinatörü,

Hocalarım, Öğrencilerim,

Hepinizi İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı olarak saygı ve sevgiyle selamlıyor ve hoşgeldiniz diyorum.

Biz üniversite olarak Afrika ile ilgili bütün konulara çok ciddi şekilde ilgi gösteriyoruz.

Bundan önce, bu yıl içerisinde Ankara’da Afrika ile ilgili iki önemli etkinlik gerçekleştirdik.

Bu çalışmalarda Dış Ekonomik ilişkiler kurulu partnerimiz olurken ilgili

Bakanlıklarımız da desteklerini eksik etmediler.

Bunların ilki Afrika ile Eğitim Diplomasisi adı altında bir çalışma idi.

İkincisi ise yine Ankara’da, yine Afrika Büyükelçilerimizin katılımıyla yapmış olduğumuz Sağlık Diplomasisi Çalıştayı idi.

Bugünkü toplantımızı ise Dışişleri Bakanlığımız himayesinde, DEİK ve İAÜ Afrika Uygulama ve Araştırma Merkezi işbirliği ile, Türkiye’de Yükselen Afrika adı altında gerçekleştiriyoruz.

Bu vesile ile Dışişleri Bakanlığımızın bu konuya gösterdiği ilgi ve alakadan dolayı, değerli Büyükelçimiz nezdinde tüm Dışişleri Bakanlığımıza şükranlarımı arz etmek istiyorum.

Şu anda aramızda bulunan, Somali’den gelerek Üniversitemizde gerçekleştirilen bu etkinliğe katılan değerli Bakanımıza da şükranlarımı özellikle arz etmek istiyorum.

Biz üniversite ve Türkiye olarak şöyle bir politika izliyoruz. Biz Afrika’ya yardım etme düşüncesini kabul etmiyoruz. Afrika ile işbirliği felsefesini ön planda tutuyoruz. Bizde ne var? Afrika’da ne var? Elimizde olanları birleştirerek yeni bir güç, yeni bir enerji oluşturma peşindeyiz.

Hepimiz asırlar boyu Batı’nın Afrika ile nasıl bir ilişki içinde olduğunu biliyoruz. Yapılan yanlışları biliyoruz. Bizler Afrika ile ilişkilerimizi insani değerler üzerine oturtmaya çalışıyoruz.

*Biz üniversite olarak şunu söylüyoruz:
Üniversitelerin görevi önce insan, daha sonra
bilgili kişi yetiştirmektir.*

*Biz Afrika ile insani ilişkiler üzerine iletişim
kurmayı, ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel
işbirliği yapmayı istiyoruz.*

*Bugün Afrika'da en çok büyükelçiliği olan
ülkelerin başında Türkiye geliyor.*

*Gururumuz olan Türk Havayolları Afrika'da
onlarca merkeze uçuş yapıyor hergün.*

*Türk işadamlarımız kendi ülkelerinde iş yapar
gibi Afrika ülkelerinde iş yapıyorlar, yatırımlar
yapıyorlar.*

*Ve bunu da Afrikalı işadamları ile Afrikalı
şirketlerle birlikte yapıyorlar.*

Bir adım öteye gitmek istiyorum.

*Afrikalı işadamları ile Türk işadamları, onlarca,
belki yüzlerce birlikte kurulan firma ile Afrika
dışında da işler yapıyorlar.*

*Bu Afrika ile Türkiye arasındaki işbirliğinin ne
kadar güçlü temeller üzerine oturduğunun bir
göstergesidir.*

*Ama bir başka açıdan sizlere yeni bir pencere
açmak istiyorum: Eğitim.*

*Dünyada Afrikalı öğrencilerin en çok tercih ettiği
ülkelerin başında geliyor Türkiye.*

*Yine bir gerçeği söylemek istiyorum: Türkiye'de
en çok Afrikalı öğrencinin bulunduğu yer
İstanbul Aydın Üniversitesi.*

*Üniversite olarak Afrikalı öğrencilere ciddi şekilde
burslar veriyoruz. Özellikle Somalili öğrencilere
çok özel imkanlar tanıyoruz.*

*İnsanca, kardeşçe ve hipokrat yemini etmiş bir
hekim yakınlığı ile bütün Afrikalı öğrencileri
kucaklıyoruz."*

Somali Dışişleri Bakanı Dr. Abdusalam H. Ömer açılış konuşmasında doğal kaynaklar açısından zengin olan Afrika'nın insanların sömürgecilik, kötü yönetim, çatışma ve kaçınılmaz olarak az gelişmişlik nedeniyle hala yoksullukla mücadele ettiğini, ancak bugün pek çok uluslararası ekonomik ve toplumsal sorunun çözümünün Afrika'da olduğunun unutulmaması gerektiğini belirtti. Hem Somali'de hem de Afrika'nın genelinde önemli bir ortak haline gelen Türkiye'nin Afrika'nın yardıma değil yatırıma ihtiyacı olduğu gerçeğini çok iyi anladığını vurgulayarak Afrika'nın zengin kaynaklarına yapılacak yatırımların sanayileşmeyi getireceğini, beceri kazanımı ve Avrupa'da daha iyi imkanlara sahip olmak umuduyla denizlerde boğulan vasıflı Afrikalı gençler de dahil olmak üzere toplumun her bireyi için anlamlı ve kalıcı bir istihdam yaratılmasını sağlayacağını ifade etti.

Dışişleri Bakanlığı temsilci olarak toplantıya katılan Büyükelçi Uğur Kenan İpek, Türkiye'nin Afrika'ya yaklaşımının dostça ve bütüncül bir nitelikte olduğunu altını çizerek, işadamlarına yalnızca Afrika'ya giderek, yatırım yapmaları, kazanç elde etmeleri ve geri gelmelerinin söylenmediğini, onların Afrika'daki sınırsız fırsatlar hakkında bilgilendirildiğini, Afrikalılarla ortaklıklar kurmaları ve bu fırsatlardan Afrikalı ortakları ile birlikte yararlanmaları konusunda teşvik de edildiğini belirtti. Bu bütüncül yaklaşım içinde Türkiye'nin hangi sektörde ne yapacağını tek başına değil, Afrikalı partnerleriyle oturup istişare ederek kararlaştırmayı tercih ettiğini ifade eden İpek, Türkiye'nin Afrika'ya yönelik sağlık ve eğitim sektörleri başta olmak üzere hali hazırda yürüttüğü önemli projelerde bu yaklaşımın belirgin olduğunu belirtti.

AFRİKAM Direktörü Prof. Dr. Sedat Aybar açılış konuşmasında Türkiye'nin Afrika kıtasına bakışının, son on yılda önemli ölçüde zenginleştiğini, artık karşılıklı olarak daha fazla bilgi sahibi olunduğunu belirterek ülkelerin Afrika'ya bakışının onların kıtaya gelecekte nasıl bir ilişki kurmak niyetinde olduğunu yansıttığını ileri sürdü. Hala sömürge döneminin üstünlük sendromunun etkisinde kıtaya kolonyal ilişkilerini devam ettirmek niyetinde olan ülkelerin Afrikalıları küçümseyen Afro-kötümser bir bakışı benimserken, Türkiye gibi eşit ortaklık temelinde, kazan-kazan prensibi çerçevesinde işbirliği geliştirmek isteyenlerin Afrika resmine daha gerçekçi bir yaklaşım sergilediğinin altını çizdi.

Türkiye’de Yükselen Afrika Paneli

Afrika Birliği Örgütü’nün kuruluş yıldönümü vesilesiyle her yıl kutlanan Afrika Günü’nde gerçekleştirilen ‘Türkiye’de Yükselen Afrika’ Paneli’nde, Afrika ülkelerinin "bağımsızlık sonrası dönemde kaydettiği ilerlemeler vurgulanırken" küresel sistemde "karşı karşıya olunan tehditler" ve "bu tehditleri aşmak için geliştirilebilecek işbirlikleri" ele alındı.

İAÜ tarafından düzenlenen Afrika Günü kutlamaları kapsamında gerçekleştirilen açılış konuşmalarının ardından AFRİKAM Direktörü Prof. Dr. Sedat Aybar moderatörlüğünde düzenlenen, UNCTAD Emtia Bölümü Eski Müdürü Prof. Dr. Mehmet Arda, DEİK Türk- Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın, Büyükelçi Uğur Kenan İpek, Ruanda Ankara Büyükelçisi Williams Nkurunziza ve Yıldız Teknik Üniversitesi’nden Amadou BAH’ın konuşmacı olarak katıldığı ve Afrika’da kalkınma meselelerini eğitim ve sağlık sektörleri odaklı bir bakışla ele alan panelde aşağıdaki hususlar ön plana çıktı:

- Türkiye’nin Afrika kıtasına yaklaşımının temel öncelikleri arasında yer alan eğitim ve sağlık alanları, Afrika’da kalkınmanın en önemli unsurlarındandır.

- 2025 yılı itibariyle Afrika’nın 0-24 yaş arası nüfusu 785 milyon olacaktır. Bu rakam Afrika kıtasında eğitim ve sağlık hizmetlerine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Afrika’da Eğitim ve Sağlık Unsurlarını Öne Çıkaran Özellikler

- Afrika dünyanın ekilebilir arazilerinin %60’ını barındırmaktadır. Bunun anlamı yalnızca Afrikalıların kendilerinin değil tüm dünya nüfusunun hayatta kalmasının büyük ölçüde Afrikalıların kıtada mevcut olan tarımsal kaynakları kullanma kapasitelerinin geliştirilmesine bağlı olacaktır. Afrika kaynak zengini yoksul bir kıtadır. Afrika nüfusunun %80’i tarıma bağlı yaşamaktadır. Ancak bu tarım bugün hala büyük ölçüde küçük ölçekli geçimlik tarımdır. Bu nedenle de ticari olarak bir anlam ifade etmemektedir. Oysa Afrika, tarımını modernize ederek refah ve zenginlik ile istihdam yaratan bir araca dönüştüren Türkiye

gibi ülkelerin deneyimlerinden yararlanabilir.

- Afrika'nın nüfusu artarken ekonomik büyümesinin de arttığını görüyoruz. Ancak bu büyümeyi sürekli kılmak için Afrika'nın insan kaynağına yatırım yapılması gerekiyor. Afrika tüketmediği ürünleri üreten ancak üretmediği ürünleri tüketen bir kıtadır. Bugün nüfusu 1,2 milyar olan kıtanın 2050 yılı itibariyle dünyanın en kalabalık nüfuslu kıta olması bekleniyor. Bu kadar büyük bir nüfusun ihtiyaçlarının yalnızca ithal edilen ürünlerle karşılanması mümkün değildir. Bunun için yapılması gereken Afrika'nın önümüzdeki yıllarda ihtiyaç duyacağı ürünleri üretme becerisine sahip bir genç nüfus yaratmaya yönelik yatırımları gerçekleştirmektir.

- Afrika dünyanın platin kaynaklarının %88'ini, krom kaynaklarının %84'ünü, elmas kaynaklarının %60'ını, altının %40'ını ve boksitin %49'unu barındırıyor. Kaynak zengini Afrika kıtasının bugün en büyük problemi katma değer yaratmaktadır. Ülkelerin geleceği hammaddeleri, yer altı zenginlikleri veya tarımsal kaynaklarıyla katma değerli üretim yapabilmekte yatmaktadır. Afrika dünyanın ekilebilir arazilerinin %60'ını barındırmaktadır. Bunun anlamı yalnızca Afrikalıların kendilerinin değil tüm dünya nüfusunun hayatta kalmasının büyük ölçüde Afrikalıların kıtada mevcut olan tarımsal kaynakları kullanma kapasitelerinin geliştirilmesine bağlı olacaktır. Afrika kaynak zengini yoksul bir kıtadır. Afrika nüfusunun %80'i tarıma bağlı yaşamaktadır. Ancak bu tarım bugün hala büyük ölçüde küçük ölçekli geçimlik tarımdır. Bu nedenle de ticari olarak bir anlam ifade etmemektedir. Oysa Afrika, tarımını modernize ederek refah ve zenginlik ile

istihdam yaratan bir araca dönüştüren Türkiye gibi ülkelerin deneyimlerinden yararlanabilir.

- Afrika dünyanın platin kaynaklarının %88'ini, krom kaynaklarının %84'ünü, elmas kaynaklarının %60'ını, altının %40'ını ve boksitin %49'unu barındırıyor. Kaynak zengini Afrika kıtasının bugün en büyük problemi katma değer yaratmaktadır. Ülkelerin geleceği hammaddeleri, yer altı zenginlikleri veya tarımsal kaynaklarıyla katma değerli üretim yapabilmekte yatmaktadır.

- Afrika'nın nüfusu artarken ekonomik büyümesinin de arttığını görüyoruz. Ancak bu büyümeyi sürekli kılmak için Afrika'nın insan kaynağına yatırım yapılması gerekiyor. Afrika tüketmediği ürünleri üreten ancak üretmediği ürünleri tüketen bir kıtadır. Bugün nüfusu 1,2 milyar olan kıtanın 2050 yılı itibariyle dünyanın en kalabalık nüfuslu kıta olması bekleniyor. Bu kadar büyük bir nüfusun ihtiyaçlarının yalnızca ithal edilen ürünlerle karşılanması mümkün değildir. Bunun için yapılması gereken Afrika'nın önümüzdeki yıllarda ihtiyaç duyacağı ürünleri üretme becerisine sahip bir genç nüfus yaratmaya yönelik yatırımları gerçekleştirmektir.

- Bu nedenlerle Eğitim ve Sağlık alanları özel bir vurgu gerektirmekte ve kalkınma sorunlarının çözümünün odağında yer almaktadır. Panel Eğitim ve Sağlık konularına odaklanarak şu hususları ön plana çıkartmıştır.

Eğitim

- 2011 yılında İstanbul'da düzenlenen BM En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansı'nda, Türkiye Cumhuriyeti tarafından, Afrika'nın kalkınması için en önemli alanlar olarak görülen mühendislik, sağlık ve tarım alanları başta olmak üzere kıta ülkelerinden gelecek öğrencilere burslar verileceği açıklanmış, geçen süre zarfında bu alanda ciddi ilerlemeler kaydedilmiştir.

- 1991 ve 2014 yılları arasında burs verilen Afrikalı öğrenci sayısı 4.380'dir. Verilen burslar son yıllarda önemli artış kaydetmiş olup Türkiye yalnızca 2015-2016 akademik yılı için 1.239 Afrikalı öğrenciye burs vermiştir. Bugün Türkiye'de yüksek eğitim gören 5.437 Afrikalı öğrenci ile Afrika üniversitelerinden gelen 116 ziyaretçi araştırmacı ve öğretim görevlisi bulunmaktadır.
- Somali'den söz konusu alanlarda 167 öğrenci devlet bursuyla Türkiye'de eğitim görmekte olup bunların 52'si lisans düzeyindedir. Etiyopya'da 53'ü lisans düzeyinde olmak üzere 125 öğrenci, Sudan'dan 68'i lisans düzeyinde olmak üzere 103 öğrenci eğitim görmektedir.
- Çok sayıda Türk ve Afrika üniversitesi arasında işbirliği ve değişim programları sayısında artış bulunmaktadır. Gerekli teşviklerin sunulması halinde Türk üniversiteleri ortakları ile işbirliği içinde kıtada girişimlerde bulunmaya hazırdır.
- Afrikalı öğrencilerin Türkiye'de eğitim görmesi iyi bir gelişme olmakla birlikte Afrika'da eğitim imkanlarına kavuşmayı bekleyen ancak maddi durumu yurt dışında eğitimi karşılamaya yetmeyen daha milyonlar bulunmaktadır. Afrika ülkeleri, Türk eğitim kurumlarının kıtada kampüsler açarak faaliyet alanlarını genişletmesini bekliyor.

Sağlık

- Sağlık alanı, Milenyum Kalkınma Hedefleri ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri açısından en önemli alanlardan biri olup Türkiye'nin de yurt dışı işbirliği faaliyetlerinde son derece başarılı olduğu bir alan olmuştur. Bu alandaki projeler, sivil toplum ve kamu ortaklıklarının başarılı örnekleriyle Afrika ülkelerinde yürütülmektedir.

- Türkiye sağlık sektöründe yardımı değil, işbirliğini konuşmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'nin Afrika ülkelerindeki çeşitli kurumlara önemli bir insani desteği gerçekleşmiştir. Yirmi Afrika ülkesi ile işbirliği anlaşması imzalanmıştır. 2007-2010 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile TİKA işbirliği ile beş yüz Türk doktor ve yüz kadar sağlık personeli, yirmi kadar Afrika ülkesine sağlık hizmeti vermek üzere gönderilmiştir.
- Türkiye'nin sağlık alanında Afrika'da üstlendiği projeler, basit ancak son derece önemli faaliyetlerdir. Bunlar, çok sayıda insana görme yetisi kazandırılması gibi çok karmaşık olmayan, hayata geçirilmesi görece kolay ancak yararlanıcılar açısından hayati öneme sahip operasyonlardır. Bu tür faaliyetler, Afrika ülkelerinin kalkınması için önemli bir destek sağlamaktadır.
- Türkiye'nin işbirliği faaliyetlerinin etkili olduğu bir diğer alan ise anne ve çocuk sağlığı olup çocuk bakımının iyileştirilmesi ve çocuk ölümlerinin azaltılması alanlarında önemli destekler sağlanmıştır.
- Türkiye'nin Nijer, Somali, Etiyopya ve Sudan'da yürüttüğü Afrika katarakt projesine çok sayıda STK iştirak etmiştir. Ayrıca Türk hükümeti Afrikalı hastalara tedavi sağlamakta olup bu kapsamda içinde bulunulan yılda Afrika ülkelerinden bin kadar hasta Türk hastanelerinde tedavi edilmek üzere getirilmiştir. Sağlık Bakanlığı tarafından Türkiye veya sahada, çeşitli hastanelerde Afrikalı muhataplara mesleki eğitimler de verilmektedir.
- Afrika eğitim, tarım ve sağlık alanlarında Türkiye'nin teknolojisinden yararlanabileceği gibi Türk yatırımcıların bu alanlarda Afrika'ya yatırım yapmasına da ihtiyaç duymaktadır.

AFRIKA ÜZERİNE GÖRÜŞLER

Brexit Bağlamında Afrika Bütünleşmesi'nin Geleceği

'Afrika Günü' yurt dışında ve yurt içinde çeşitli etkinliklerle coşkulu bir biçimde kutlandı. O zamanki adıyla Afrika Birliği Teşkilatının kuruluşu vesilesiyle her yıl 25 Mayıs'ta kutlanan bu gün, kıtanın bütünleşmiş, müreffeh ve barışçıl bir Afrika vizyonunu gerçekleştirmek yolunda kaydettiği başarılar ve aşılması gereken engellerin değerlendirilmesi için de bir fırsat olarak görülüyor.

Bu vesileyle Afrika Birliği'nin birlik ve bütünleşme sürecine tarihsel olarak bakarak şu anki durumun resmini çekmek ve kıtanın en önemli partnerlerinden biri olan Avrupa Birliği ile ilişkilerinin ve Birliğin yaşadığı Brexit travmasının bu sürece olası etkilerine değinmek yerinde olacaktır.

Bağımsızlık Sonrası Bütünleşme Girişimleri

Afrika Birliği Teşkilatı'nın kurulduğu 25 Mayıs 1963'te sayısı otuz iki olan bağımsız Afrika ulusu, hemen kıtasal ölçekte bir birlik kurulması ile birliğe doğru yavaş adımlar atılmasını savunan iki kampa ayrılmıştı. Bunun sonucunda da iki kampın üzerinde uzlaştığı Afrika Birliği Teşkilatı kuruldu. Kaynağını Afrika halklarının kölelik ve sömürgecilğe karşı mücadelesinden alan pan-afrikanizm ideoloji ve hareketi

çerçevesinde yeni bağımsızlıklarını kazanan Afrika uluslarının "egemenlik ve toprak bütünlüğü ile devredilemez bağımsız varoluş hakkına saygı" ilkesine dayanan, yerel ve ulusal kimliklere dayalı federatif bir birlik amaçlanıyordu.

Afrika Birliği Teşkilatının kurulmasını müteakip bir dizi bölgesel entegrasyon anlaşması da imzalandı. Bu bölgesel anlaşmalar kapsamında, yüksek gümrük duvarlarının ardında kurulan ekonomik toplulukların ileride sağlanacak Afrika Birliği'nin yapı taşları olacağı düşünülüyordu. 1991'de imzalanan Abuja Antlaşması'nı takiben Afrika'da kurulan ikinci dalga bölgesel topluluklar ise mal, işgücü ve sermaye piyasalarının bütünleşmesinin nihayetinde parasal ve mali birliğe varacağı, daha derinleşmiş ve Avrupa Birliği modelinde bir bütünleşme anlayışını benimsiyordu.

2002 yılında bu organizasyon, Afrika'nın bütünleşmesini ve küresel ekonomiye entegre olmasını sağlayacak, karşı karşıya olduğu ekonomik, sosyal ve siyasal sorunları ele alacak bir yapıya ihtiyaç duyulduğu gerekçesiyle Afrika Birliği'ne dönüştürüldü.

Bu süreçte Afrika Birliği'nin bütçesinin %80'inden fazlasının Avrupa Birliği tarafından

karşılanması, kurumsal yapısının Avrupa Birliği ile paralelliği, Afrika'da lineer bütünleşme modeli çerçevesinde ekonomik bütünleşme adımlarını atan bölgesel toplulukların varlığı nedeniyle Avrupa Birliği'nin Afrika için bir model olduğu ve Avrupa Birliği ile müzakereleri yürütülen Ekonomik Ortaklık Anlaşmalarının bu bütünleşmeyi güçlendireceği söylemi hakim oldu.

Afrika'da Alt Bölgesel Bütünleşme Girişimleri

Afrika Birliği çerçevesinde kıtasal bütünleşme girişimleri yanında Afrika'daki bölgesel toplulukların da önemli adımlar attığını tespit edebiliyoruz. Afrika'nın ilk serbest ticaret alanı olan ve ortak pazar olmayı hedefleyen Doğu ve Güneydoğu Afrika Ortak Pazarı (COMESA) güçlü bir kurumsal yapı tesis ederek gümrük birliği aşamasına geçerken mal, hizmet, sermaye ve işgücünün üyeleri arasında serbest dolaşımını sağlamak amacıyla kurulan Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS), kişilerin serbest dolaşım ve yerleşme hakkını öngören bir protokolü uygulamaya koydu. Gümrük birliği olarak kurulan Güney Afrika Gümrük Birliği (SACU) ortak politikalar alanında da adımlar atarken, bir serbest ticaret alanı kuran Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC), hizmetlerin serbestleştirilmesi yönünde önemli aşamalar kaydetti. 2005'te gümrük birliğini, 2010'da ortak pazarı kuran ve 2013'te parasal birlik protokolünü imzalayan Doğu Afrika Topluluğu (EAC) ise Afrika'da en başarılı bütünleşme örneği olarak gösteriliyor.

Bu bölgesel toplulukların sayıca çokluğu ve kimi zaman bir Afrika ülkesinin aynı anda birden fazla bölgesel topluluk üyesi olması kıta genelinde bütünleşme önünde bir sorun olarak değerlendirilse de 2015 yılında Johannesburg'da Kıtasal Serbest Ticaret Alanı oluşturmaya yönelik müzakerelerin başlamasının ilan edilmesi, Afrika kıtasında bütünleşme çabaları açısından Avrupa Birliği modeline dayanan olumlu bir gelişme olarak karşılandı.

Haziran 2015'te ise Sharm El Sheikh'de düzenlenen ve COMESA, EAC ve SADC'yi biraraya getiren zirvede, Kahire'den Cape Town'a 26 ülkeyi içeren ve kıtanın en geniş serbest ticaret anlaşması olan "Üçlü Serbest Ticaret Anlaşması"nın imzalanması, Afrika'da oyunu değiştirecek bir gelişme oldu. Ölçek ekonomileri sayesinde bölgesel entegrasyonu ve Afrika'nın dünyanın geri kalanı ile ticaretini artırması beklenen bu girişim, Afrika'nın Kıtasal Serbest Ticaret Alanı yaratma hedefini gerçekleştirmesi için de bir sıçrama tahtası olarak değerlendiriliyor.

Afrika'da bütünleşme yolunda son dönemdeki bir diğer önemli gelişme de Temmuz 2016'da başlatılan Afrika Birliği elektronik pasaport uygulaması oldu. Bu uygulama Afrika Birliği üyelerinin 50 yıllık eylem planını ortaya koydukları Gündem 2063 kapsamında malların, hizmetlerin ve kişilerin kıta genelinde serbest dolaşımını hedefi doğrultusunda atılmış bir adım olarak değerlendirilebilir. Şu an için yalnızca Afrika Birliği üyesi ülkelerin devlet ve

hükümet başkanları, dışişleri bakanları ve Afrika Birliği üye devletleri daimi temsilcilerinin yararlanabileceği bu uygulamanın, 2025 yılı itibariyle tüm Afrika Birliği üye ülke vatandaşlarını kapsayacak hale getirilmesi öngörülmüyor.

Bütünleşme Yolundaki Engeller

Ekonomik entegrasyon yolunda kaydedilen bu gelişmelere rağmen önemli sorunlar da bulunuyor. Örneğin Avrupa Birliği ile gümrüklerin karşılıklı olarak kaldırılmasını müzakere eden bu bölgesel topluluklar, kendi içlerinde çok sayıda istisna listesine sahip olup SACU dışında daha henüz sorunsuz işleyen bir gümrük birliğinin varlığından bahsetmek mümkün değil.

Ayrıca sonuçları açısından da bu entegrasyon modelinin başarısızlığı çokça tartışılıyor. Afrika'da %16 düzeyinde olan bölge içi mevcut ticaret, potansiyelin ve hedeflenenin çok altında yer alıyor. Bunun nedenleri arasında sanayisi gelişmemiş partnerler arasında tamamlayıcılığın düşük düzeyde olması, çeşitli altyapı sorunları ve lojistik sıkıntılar ile ulaşım, telekomünikasyon ve finans gibi hizmetlerin bu kapsamın dışında tutulmasının katma değerini düşük olmasına yol açması gösteriliyor.

Yukarıda bütünleşmenin en önemli adımlarından biri olan kişilerin serbest dolaşımını sağlayacak olumlu bir gelişme olarak değerlendirilen Afrika pasaportunun ise 2016 yılı itibariyle nasıl uygulanacağına dair henüz bir takvim çizelgesi bulunmadığını unutmamak lazım. Bu nedenle 2025 yılı gerçekçi bir hedef gibi görünmüyor. Ayrıca bu uygulamanın halihazırda mevcut olan

göç ve güvenlik tehditlerine ilişkin kaygıları artırdığını da söylemek mümkün. Özellikle Güney Afrika, Kenya ve Nijerya gibi daha fazla ekonomik ve siyasi mülteci çekebilecek ülkeler açısından sınır ötesi suç şebekeleri ve yabancı düşmanlığının körüklenmesi gibi kaygıları azımsamak mümkün değil. Zira Afrika'da ekonomik nedenlerle kentlerde yoğunlaşmış milyonlarca göçmen var ve bu tür hareketler, Afrika ülkeleri içinde ciddi toplumsal sıkıntılara yol açabiliyor.

Kıtasal ölçekte bütünleşme yolunda atılan adımlara gelince bunun hem Afrika içinde hem de bölgenin dünyanın geri kalanı ile ticaretini ve Afrika'ya yönelik doğrudan yabancı yatırımları artırarak ekonomik kalkınmayı sağlayacağı ileri sürülüyor. Bununla birlikte tek tek Afrika ülkelerine bakıldığında Nijerya veya Güney Afrika gibi gelişmiş ekonomiye sahip ülkeler egemenliklerinin bir kısmını devretmekte isteksiz davranabilirken daha küçük ülkeler de büyük komşularının sanayi ürünlerinin pazarlarını ele geçirmesinden kaygı duyuyorlar.

İkili ve Bölgelerarası Angajmanların Etkileri

Bu gelişmelerin 2015 Aralık ayında Nairobi'deki Dünya Ticaret Örgütü Bakanlar Konferansında Doha Kalkınma Gündemi'nin sürdürülelemeyeceğinin anlaşılmasının ardından küresel ticaret müzakerelerine çok taraflı yaklaşımın büyük ölçüde sonuna geldiği bir dönemde yaşandığını da unutmamak lazım. Afrika'nın kendi içinde bütünleşme çabaları devam ederken dünya genelinde ikili ve bölgelerarası bütünleşme

hareketleri hızla sürüyor. Asya Pasifik bölgesinden on ülke ile ABD ve Kanada'yı içeren Trans Pasifik Ortaklığı (TPP) Anlaşması, Afrika ülkelerinin küresel ticari çıkarlarını kısa vadede doğrudan olumsuz etkileyecek olmasa dahi örneğin Vietnam'ın TPP kapsamında ABD'ye tekstil ihracatını artırması halinde Etiyopya, Tanzanya ve Kenya gibi Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası (AGOA) kapsamında ABD'ye ihracatını artırmak isteyen ülkeler olumsuz etkilenebilecektir.

Bununla birlikte ABD, Afrika ülkelerinden belirli ürünlerin ABD'ye tek taraflı gümrüksüz ihracatına izin veren AGOA'yı 2025 yılına kadar uzatırken Avrupa Birliği, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde Afrika pazarlarını Avrupa menşeli ürünlere açacak Ekonomik Ortaklık Anlaşmalarını tüm Afrika ülkelerine kabul ettirmeye çalışıyor. Bu Anlaşmaların yürürlüğe girmesi halinde, Afrika ülkelerinin kendi içinde bölgesel entegrasyonunu da artırarak küresel ekonomiye entegre olmalarını ve kalkınmalarını sağlayacağı söyleminin yanında pek çok Afrikalı yetkili ve sivil toplum kuruluşu tarafından bu anlaşmaların aslında kalkınmayı olumsuz etkileyeceği, Avrupa birliği'nin kendi entegrasyon modelini empoze ederek Afrika'daki mevcut bölgesel bütünleşme çabalarını baltaladığı ileri sürülüyor. Avrupa Birliği ülkelerinin Afrika'ya yönelik yatırımlarının Çin ve diğer yükselen ekonomiler karşısında ciddi rekabetle karşılaştığı bir dönemde hammadde kaynaklarının korunmasının en önemli önceliği olduğu söylemini farklı

bağlamlarda da dile getirdiği bir ortamda, Afrika ülkeleri açısından ciddi gelir kayıpları pahasına eşitsiz bir ekonomik ilişki yapısının sürdürülmeye çalışıldığı iddia edilerek eleştiriliyor.

Tüm bu tartışmalara rağmen 1 Ekim 2016'ya kadar Ekonomik Ortaklık Anlaşmalarının imzalanmaması halinde, Silahlar Dışında Herşey girişimi çerçevesinde en az gelişmiş ülke statüsündeki Afrika ülkelerinin Avrupa Birliği pazarına gümrüksüz ve kotasız erişim hakkı devam ederken, bunun dışında kalan Afrika ülkelerinin malları gümrük vergisine tabi tutulmaya başlanacak. Böyle bir durumdan ötürü ciddi gelir kayıplarına uğrayabilecek Afrika ülkelerinin söz konusu anlaşmaları imzalama aşamasına yaklaştığı bir noktada, Brexit'in Avrupa Birliği ile ilişkiler üzerinden Afrika bütünleşmesini nasıl etkileyeceği önemli bir soru işareti olarak karşımıza çıkıyor.

Haziran 2016'da Güney Afrika Kalkınma Topluluğu ile Ekonomik Ortaklık Anlaşması imzalamış olan Avrupa Birliği'nin Doğu Afrika Topluluğu üyesi ülkeler ile imzaladığı Anlaşmanın ise 18 Temmuz 2016'da Kenya'daki 14. UNCTAD Konferansı vesilesiyle onaylanması bekleniyordu. Ancak Tanzanya Dışişleri Bakanı'nın Brexit 'çalkantısı' üzerine, Tanzanya'nın ulusal çıkarlarını ve henüz yeni gelişmeye başlayan yerli sanayisini korumak amacıyla Anlaşmayı onaylamayacağını söylemesi şok etkisi yarattı. On üç ECOWAS üyesinin imzaladığı ve yine Ekim 2016'dan önce onaylanması gereken Anlaşmaya direnen Nijerya'da ise en son 16 Ağustos'ta sivil toplum kuruluşlarınca düzenlenen

AB/ECOWAS Ekonomik Ortaklık Anlaşması üzerine Sosyal Eylem toplantısında olduğu gibi eleştirilerin daha yüksek sesle dile getirildiğini ve medyada daha geniş yankı bulmaya başladığını görüyoruz.

Brexit'in etkisi

Afrika için başarılı bir kıtasal bütünleşmenin modeli olarak gösterilen Avrupa Birliği'nde egemenlik kaybı kaygıları ve Birlik üyeliğinin iç politikada yaşanan sıkıntıların nedeni olarak gösterilmesinin yol açtığı Brexit, Avrupa genelinde de milliyetçi akımların yükselmesinin bir göstergesi olarak değerlendiriliyor. Bunun Afrika için anlamı nedir?

Brexit'in Afrika'nın Avrupa Birliği ile olan ilişkilerini nasıl etkileyeceği henüz belli olmamakla birlikte diğer Birlik üyesi ülkelerin Brexit'e verecekleri yanıt ve bu ortamda Avrupa Birliği'nin kendi bütünleşmesinin nasıl bir model doğrultusunda ilerleyeceğine yönelik tartışmaların Afrika'nın geleceğini belirlemek açısından önem taşıyacağını söylemek mümkün. Brexit'in Afrika'ya etkisine ilişkin yapılan bazı değerlendirmeler Afrika ekonomileri üzerine kısa vadeli etkilerine odaklanırken, diğerleri Brexit'in Avrupa Birliği modeline dayanan Afrika Birliği'nin çözülmesine dahi yol açabileceğini ileri sürüyor. Brexit'le birlikte önümüzdeki dönemde Afrika için Avrupa Birliği modeline dayalı bir bölgesel bütünleşmenin kalkınma problemlerinin çözümü açısından işlevselliğinin daha güçlü sorgulanmaya başlanması mümkün.

Küresel ekonomi ve politikadaki belirsizliği ortaya koyan Brexit'in ardından

Afrika ülkelerinin daha da ulusalcı ve korumacı bir yaklaşım benimseyebileceği ve Afrika'daki bütünleşme çabalarının ardındaki ivmenin yavaşlayabileceği ileri sürülüyor. Ancak Afrika'da bölgesel bütünleşmenin Avrupa Birliği'nden çok öncesine uzanan bir tarihi olduğunu unutmamak lazım. 1910 yılında kurulan SACU'dan daha da geriye gidildiğinde, Güney Afrika'da 15 ve 19. yüzyıllar arasında ilk bölgesel ticaret ağlarının kurulduğuna tanık oluyoruz. Ayrıca Afrika'daki bütünleşme süreçleri de, kendi içinde Brexit benzeri deneyimlere sahip. Bağımsızlık sonrası Doğu Afrika ulusları Kenya, Uganda ve Tanzanya'yı içeren bir federasyon kurmuş, Doğu Afrika Topluluğu, 1977'de dağılan bu oluşumdan alınan derslerle kurulmuştu.

Afrika kıtasının bağımsızlık sonrası bütünleşme çabalarında Pan-Afrikan bir ulusalcılığın etkili olduğundan bahsetmiştik. Brexit ışığında Afrika ülkelerinin daha yoğun bir ulusalcılığa yönelip yönelmeyeceği ve nasıl bir bölgeselleşme modeli takip edeceğinde, Avrupa'daki iktisadi modele ilişkin tartışmaların ve sonuçlarının önemli bir etkisi olacaktır. Ayrıca bugüne kadar bölgesel angajmanlarını ileri sürerek Türkiye ile serbest ticaret anlaşması imzalamaktan kaçınan Afrika ülkelerinin Brexit sonrası küresel mal talebi ve emtia fiyatlarında düşüşün beklendiği ve Sahra Altı Afrika'daki büyüme tahminlerinin %2,5'a gerilediği bir dönemde, Avrupa Birliği dışındaki partnerlerle ikili anlaşmalara önem vermeye başlaması Türkiye açısından da pek çok fırsatın önünü açabilecektir.

Dünya Bankası Küresel Ekonomik Tahminler Raporunda Afrika ile ilgili Tahminlerdeki Değişiklikler

Haziran 2016

Sahra Altı Afrika'da büyüme oranlarının yüzde 3'den (2015) yüzde 2,5'a (2016) gerileyeceği tahmin ediliyor. Bu rakam Dünya Bankasının Ocak 2016 tahminlerinin 1.7 puan altında yer alıyor. Petrol fiyatlarındaki düşüş, terör olayları ve çatışma ortamının genel olarak büyümeyi olumsuz etkilediği Kuzey Afrika'da ise Ocak 2016 tahminlerinde önemli bir değişiklik olmazken, Ocak ayında onaylanan Libya siyasi anlaşmasının bölgenin genel ekonomik büyümesini olumlu etkileyeceği öngörülüyor.

Sahra Altı Afrika'da büyüme oranlarının yüzde 3'den (2015) yüzde 2,5'a (2016) gerileyeceği tahmin ediliyor. Bu rakam Dünya Bankasının Ocak 2016 tahminlerinin 1.7 puan altında yer alıyor. Düşük emtia fiyatları, küresel finans piyasalarındaki daralmalar ile bölgenin bazı yerlerinde yaşanan kuraklık, Afrika'da büyümeyi olumsuz etkileyen faktörler arasında sayılıyor. Emtia fiyatlarındaki düşüş özellikle petrol ihracatçısı ülkeleri etkilerken, çoğu ülkede yaşanan olumsuz yerel gelişmeler de bu düşüşün etkilerini artırdı. Nijerya'da elektrik ve yakıt sıkıntısı ile siyasi belirsizlik petrol dışı sektörün faaliyetini etkilerken Güney Afrika'da yaşanan şiddetli kuraklık tarımsal üretim ve hidroelektrik üretimini azalttı.

Büyümenin, Angola, Nijerya ve Güney Afrika gibi bölgenin en büyük ekonomilerinde kademeli iyileşme yaşanması ve emtia fiyatlarının dengelenmesi durumunda 2017-2018 döneminde ortalama yüzde 4,1'e yükselmesi bekleniyor.

Kuzey Afrika'da son iki yılda petrol fiyatlarında yaşanan düşüş Cezayir ve Libya gibi petrol ihracatçısı ülkelerin büyümesini 2015'te olumsuz etkilerken, petrol ithalatçısı Mısır ve Fas'ta 2015'te yakalanan büyüme trendinin 2016'da aynı şekilde sürdürülemeyeceği buna mukabil Ocak ayında onaylanan Libya siyasi anlaşmasının bölgenin genel ekonomik görünümünü olumlu etkileyeceği öngörülüyor.

Afrika Ülkeleri Ekonomik Görünümü ve 2016 yılı Büyüme Tahminleri*

Cezayir: Petrol fiyatlarındaki düşüşün etkisiyle cari açık arttı. Ancak yeni bir doğal gaz projesi ve diğer sektörlerdeki faaliyetlerin etkisiyle büyümenin %2,9'dan %3,4'e yükselmesi bekleniyor.

Fas: Tarımsal üretimdeki artışın etkisiyle 2015'te büyüme artarak %4,4 oldu. Ancak yılın başlarında yaşanan kuraklığın büyümeyi %1,7'ye düşüreceği tahmin ediliyor.

Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA): Mali ve Nijer'deki terör saldırılarına rağmen bölge, Fildişi Sahili başta olmak üzere sağlam bir büyüme sergilemeye devam etti.

Gine, Liberya ve Sierra Leone: 2015 yılı sonlarında etkisi azalsa da Ebola krizi ekonomiyi olumsuz etkiledi.

Gana: Hizmet ihracatındaki artışın etkisiyle cari açığın azaldığı ülkede yeni petrol sahaları ve elektrik sıkıntısında azalma ile birlikte büyümede bir miktar artış olması bekleniyor.

Nijerya: Döviz kısıtlamaları, akaryakıt sıkıntısı ve hampetrol üretimindeki sorunlar nedeniyle büyümenin %2,7'den %0,8'e düşmesi bekleniyor.

Kongo Demokratik Cumhuriyeti: Cari açıkta önemli bir artış gerçekleşirken bakır sektöründeki sıkıntılar büyümenin %7,7'den %6,3 düşmesine neden oldu.

Angola: Düşük petrol fiyatları, zayıf yatırım ortamı ve artan enflasyonun büyüme olumsuz etkilemesi bekleniyor.

Zambiya: Kuraklık nedeniyle tarımsal üretim ve hidroelektrik üretiminde azalmanın büyüme olumsuz etkilemesi bekleniyor.

Tunus: Terör olaylarının turizm olumsuz etkisiyle büyüme 2015'te %0,8'e geriledi.

Libya (-%10,2): İmzalanan siyasi anlaşmayla yeniden başlayan petrol sevkiyatlarının etkisiyle 2015'te -%10,2 olan büyümenin 2016'da artması bekleniyor.

Mısır: Kamu yatırımları sayesinde büyüme, %2,2'den (2014) %4,2'ye (2015 tahmini) yükseldi.

Etiyopya: Petrol ithalatçısı Etiyopya güçlü bir büyüme sergilemekle birlikte kamu altyapı yatırımları nedeniyle artan ithalatın da etkisiyle cari açık artış gösterdi.

Kenya: Güçlü bir büyüme sergileyen Kenya'da altyapı yatırımları ve tarım sektörü sayesinde büyümenin devam etmesi bekleniyor.

Uganda: İhracat portföyündeki çeşitlilik sayesinde %5 olarak gerçekleşen büyümenin iç talep sayesinde 2016'da da aynı oranda devam etmesi bekleniyor.

Ruanda: Altyapı yatırımları ve hizmetlerde artışla güçlü bir büyüme (%6,8) sergileyen Ruanda'da kamu-özel sektör ortaklığı modelinde altyapı yatırımlarının devam etmesi bekleniyor.

Tanzanya: Petrol ithalatçısı Tanzanya'da petrol ve gıda fiyatlarında düşüşle birlikte enflasyon azalırken, inşaat faaliyetlerinin etkisiyle istikrarlı bir büyüme sergilendi.

Mozambik: Düşük emtia fiyatları nedeniyle sınırlanmış doğal gaz sektöründe planlanan yatırım projelerinde gecikme yaşandı. Bununla birlikte ihracat portföyündeki çeşitlilik ekonomik büyümeyi korurken LNG yatırımlarındaki gecikme ve artan enflasyonun 2016 yılında büyüme olumsuz etkilediği öngörüldü.

Güney Afrika: Kuraklık nedeniyle tarımsal üretim ve hidroelektrik üretiminde azalma oldu. Elektrik tedarikinde yaşanan sıkıntı, imalat sanayisini olumsuz etkileyerek maden üretimindeki azalmayla birlikte büyümenin yavaşlamasının en önemli sebepleri arasında yer aldı.

* Dünya Bankası tarafından Haziran 2016 yılında yayınlanan Küresel Ekonomik Tahminler Raporuna dayanarak hazırlanmıştır.

Florya Chronicles of Political Economy Afrika Özel Sayısı Yayınlandı

İstanbul Aydın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından yayınlanan Florya Chronicles of Political Economy dergisinin Afrika'ya odaklanan ikinci sayısı yayınlandı.

Bu sayıda AFRİKAM tarafından 2015 Mayıs ayında gerçekleştirilen Uluslararası Afrika Konferansı'nda gerçekleştirilen sunumlara dayanan makalelerden bir seçki de yer almaktadır.

Makale Özetleri

“New” Turkey, “New” Africa, A Gravity Analysis

Sedat Aybar

Türkiye'nin Afrika kıtasına “yeni” ilgisi akademik bir sorgulamayı gerektirecek boyuta ulaşmıştır. Türkiye - Afrika ilişkilerinin sosyo-ekonomik boyutlarını teknik yöntemlerle analiz eden çalışmaların ise sayısı yok denecek kadar azdır. Bu çalışma, uluslararası iktisatta “çekim modeli” olarak bilinen bir modeli kullanarak bu ihtiyacı karşılamayı amaçlamaktadır. Söz konusu model, Türkiye ile belirli Afrika ülkeleri arasındaki çekimsel dinamikleri itme ve çekme faktörlerini inceleyerek açıklamaktadır. Ancak ilk etapta bu teknik yöntemin kullanımıyla ilgili bir uyarıda bulunmakta fayda var. Bu doğrultuda bir teknik araştırma yapıldığında, verilerin güvenilirliği ve geçerliliği dahil olmak üzere akılda tutulması gereken bir dizi potansiyel sorun söz konusu olmaktadır. Büyük olasılıkla bu alandaki teknik analizlerin sayısının azlığı da temelde bu soruna bağlı olmaktadır.

Economic Development in Africa: Salient Trends and Priorities

Mehmet Arda

Afrika ülkelerinin büyümesi 2000'li yıllardan bu yana hız kazanmış olup diğer gelişmekte olan bölgeleri yakalamıştır. Afrika ülkelerinin ihracatının önemli bir kısmını oluşturan maden ve metaller ile akaryakıt başta olmak üzere emtia fiyatlarındaki artışlar, bu olumlu tabloda önemli bir rol oynamıştır. Bununla birlikte talebin canlanması ve emtia fiyatlarındaki yükselmeye ciddi bir payı bulunan Çin'deki büyümenin yavaşlaması, Afrika ekonomisini olumsuz yönde etkileyecektir. Afrika, uluslararası ticaretinin büyük bir kısmını geliştirmekte olan ülkelerle gerçekleştirmektedir. Afrika ülkelerinin emtia bağımlılığını azaltarak alternatif kalkınma yolları araması gerekmektedir. Bu emtia fiyatlarının önemli oranda daha düşük olduğu 2000'li yıllar öncesine bir dönüş anlamına gelmektedir. Ürün çeşitliliği, verimlilik ve kalite artışının sağlanmasına ek olarak küresel değer zincirlerine daha etkin bir katılımın Afrika ülkelerinin izlemesi gereken politika hedefleri olduğu görülmektedir. Düşük gelir düzeyleri dikkate alındığında doğrudan yabancı yatırımların Afrika'nın kalkınmasında önemli bir rol oynayabileceği anlaşılmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımlar daha ziyade doğal kaynaklara yönelirken Afrika ülkeleri arasındaki yatırımlar imalat sanayii ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu sektörler ise büyüyen orta sınıfın talepleriyle yakında ilintilidir. Doğal kaynaklardan elde edilen gelirlerin üretim yatırımlarına yönlendirilmesi de ayrıca önem taşımaktadır. Daha iyi bir yönetim, hem bu açıdan hem de doğrudan yabancı yatırımı teşvik etmek açısından faydalı olacaktır. Eğitim ise tüm kalkınma politikalarının önemli bir bileşenidir.

Development as Systems: Systems Frameworks, Sub-Saharan African Development, and Health Systems

Catherine Long

Bu makale Sahra Altı Afrika'nın kalkınmasına ilişkin sistem yaklaşımlarına bir giriş ve değerlendirme niteliğindedir. Bu makalede analitik, politik ve programsal alt kategoriler halinde sunulan sistemsel yaklaşımlar, sistemleri kavramsallaştırmaları ve söz konusu sistemleri oluşturan ağlar ve ağ üyeleri arasındaki kompleks etkileşimleri vurgulamaları nedeniyle kalkınma açısından özellikle önem taşımaktadır. Sistemler bağlam-spesifik olduğundan bu makale, sistem yönelimli yaklaşımlarda Sahra Altı Afrika'nın kalkınmasıyla ilgili üzerinde durulan konu olan sağlık sistemleri ile sağlık sistemlerinin güçlendirilmesini ele almaktadır. HIV/AIDS, SARS ve Ebola krizlerinin küresel sağlık sistemlerinin gelişimine ve sistem yaklaşımlarının Sahra Altı Afrika'daki sağlık odaklı kalkınma müdahalelerinde yaygın olarak kullanımına etkisi, Sahra Altı Afrika'da sağlık sistemleri ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi açısından özellikle üzerinde durulması gereken konulardır.

Turkey's Education Diplomacy with Africa

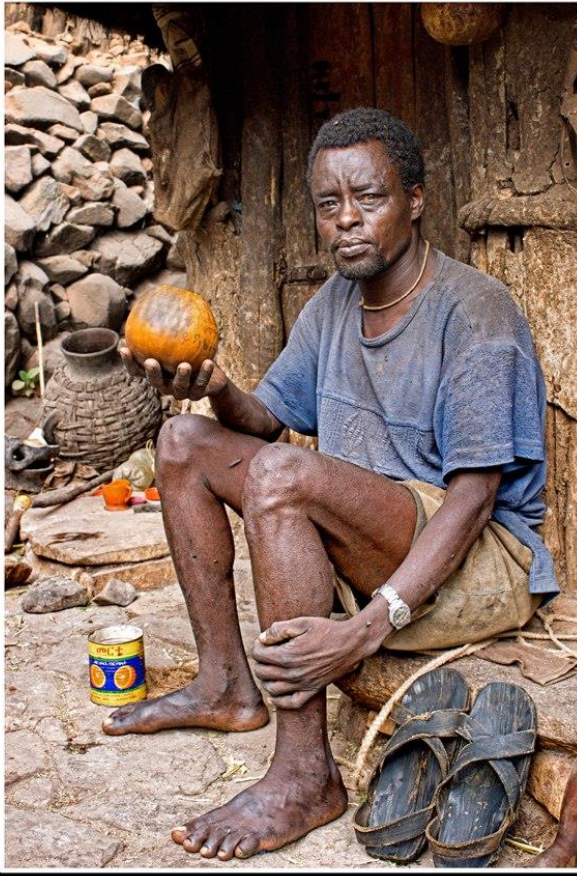
Bahar Dilşa Kavala

21. yüzyılda tanık olduğumuz yeni diplomasi pratikleri ve devlet dışı aktörlerin ortaya çıkışı, bir yandan toplumlar arasındaki bağları güçlendirirken diğer yandan devlet politikalarının çeşitli paydaşların görüş ve katkılarını dikkate alacak şekilde şekillenmesini sağladı. Bu çalışmada, eğitim politikalarının geliştirilmesi ve eğitim hedeflerine ulaşılmasında farklı paydaşların sürece dahil edilmesi olarak tanımlanabilecek eğitim diplomasisinin toplumların kalkınma çabalarını desteklediği ileri sürülmektedir. Eğitim diplomasisi çerçevesi içinde, Türkiye'nin Afrika'ya yönelik yakın tarihli açılımı ve eğitim diplomasisinin ikili ekonomik ve insani yardım ilişkilerinin geliştirilmesi ile Afrika ülkelerinin kalkınma hedeflerinin desteklenmesinde oynayabileceği rol ele alınmaktadır.

Political Violence and Terrorism: Insight into Niger Delta Militancy and Boko Haram

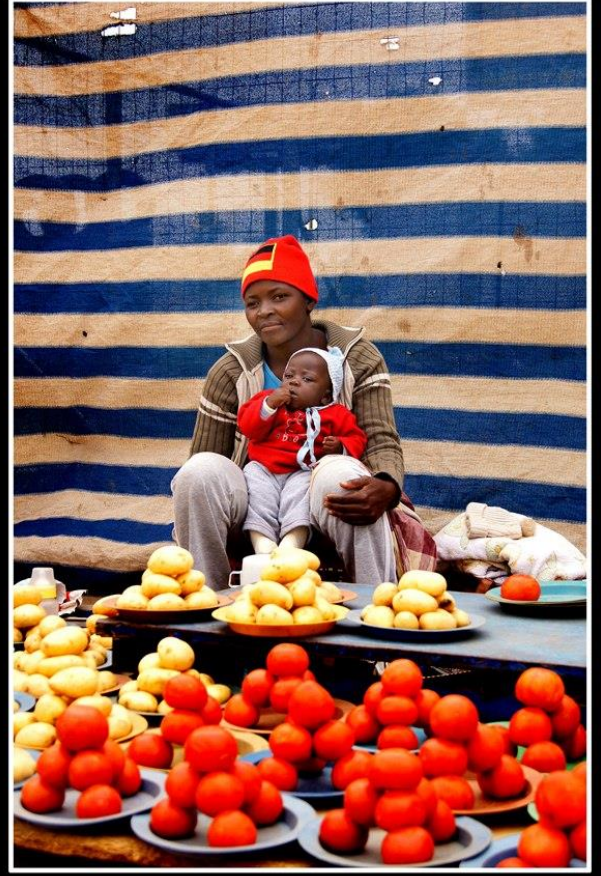
Özüm Sezin Uzun, Yusuf Saheed Adegboyega

Bu makalede, 1) Nijer Deltası militanları ile Nijerya'daki Boko Haram isyancıları tarafından gerçekleştirilen siyasi şiddet ve terör olayları ile 2) Nijerya'nın yönetim süreçleri arasındaki ilişkinin ele alınması amaçlanmaktadır. Makale, ülkenin birleşmesinden bu yana siyasi şiddetin tarihsel eğilimi ve terörizmin etkisine odaklanmaktadır. Nijerya'nın bağımsızlığından önce ülke, sömürge güçleri tarafından farklı idari yönetim yapıları altında yaşayan değişik kabile ve kültürlerden halkların oluşturduğu Kuzey ve Güney bölgelerine ayrılmış bir himaye sistemi ile yönetiliyordu. 1914 yılında sömürgeci güçler, daha kolay bir idari sistem için bu iki bölgeyi tek bir devlet altında toplamıştır. Bu birleşmeden sonra, her iki bölgenin de barışçıl olarak üzerinde hemfikir olduğu tek konunun ülkenin adının Nijerya olması olduğu halde, yeni birleşen bölgelerin halkları arasında kendi kendini yönetmeye yönelik bir hareket başgöstermiştir. Diğer sebeplerin yanında akabinde gelen etnik üstünlük mücadelesi ve bölgesel farklılıklar, bağımsızlığın ilan edildiği 1960'dan sonra dahi kalıcı ve güçlü bir ulusal birliğin tesis edilmesini engellemiştir. Bu çerçevede bu çalışmada, Nijerya'nın siyasi birleşmesi ele alınmakta olup birleşmenin ülkenin farklı etnik grupları ile Kuzey ve Güney bölgelerindeki şiddet olayları üzerindeki etkisi incelenmektedir. Nijerya'da Nijer Deltasındaki militan gruplar ve Boko Haram isyanı biçimindeki modern terörizmin kökenlerini ve modern toplum üzerindeki etkisini anlamak ve ülkedeki yoğun terör olaylarının hem ulusal hem de uluslararası düzlemde etkin bir biçimde ele alınmasına yönelik tavsiyelerde bulunmak amaçlanmaktadır.

Camo Gölü güneyinde bir köy. Etiyopya, Ocak 2012

A town in the South of Chamo Lake, Ethiopia - January 2012

Soweto, Güney Afrika Cumhuriyeti - Kasım 2010

Soweto, South Africa - November 2010

Bet Giyorgis Kilisesi, Lalibela, Etiyopya, Ocak 2012

Bet Giyorgis, Lalibela, Ethiopia - January 2012

Mago Ulusal Parkı, Etiyopya - Ocak 2012

Mago National Park, Ethiopia - January 2012

İstanbul Aydın Üniversitesi

Afrika Uygulama ve Araştırma Merkezi

Florya Kampüsü Beşyol Mah. İnönü Cad.

No:38 Sefaköy - K. Çekmece - İstanbul

Tel: +90212 444 1 428 Dahili:15003

Email: afrikam@aydin.edu.tr

